

Kiired tegevused kiusamise vastase nädala jaoks

Kiusamisvastased abivahendid

Siin dokumendis on mõned kiired tegevused, mida saab kasutada teise või kolmanda taseme PSE tundides või terve klassiga läbiviidavates tundides. Iga tegevust on võimalik kasutada iseseisvalt või kombineerida ülesanded kokku üheks terviklikuks koolituseks. Ülesanded aitavad mõista kiusamise olemust, õppida tundma kiusamise erinevaid vorme, sõnastada tundeid, mida kiusamise olukorras tuntakse, anda õpilastele infot, kuhu pöörduda kiusamise korral. Kõik tegevused peaksid soodustama arutelu antud teemadel.

Iga ülesande juures on antud soovitusel, kuid väga oodatud on oma näidete toomine ja õpilastele näidete toomiseks võimaluse andmine. Lisasin dokumendile mõned näited, mida on võimalik välja printida ja paljundada.

Tegevused

1. Kas NÕUSTUD või EI NÕUSTU?

Märgi põrandale joon, kas reaalne või kujuteldav. Joone üks ots tähistab täielikku **nõustumist** ja vastasolev ots täielikku **mittenõustumist**.

Mängu juhendajal on valmis väited, mille ta loeb mängijatele ükshaaval ette. Mängijad mõtlevad, kas nad nõustuvad või ei nõustu antud väitega ning seisavad joonel punktile, mis väljendab nende seisukohta.

Anna õpilastele võimalus oma seisukohti põhjendada ning luba teistel joonel oma asukohta muuta, kui nende arvamus teema kohta on muutunud teiste selgituste tõttu.

Siin on mõned väited, mida mängus kasutada. Väga tervitatav on lisada ka oma väiteid või väiteid konkreetse käsitletava probleemi kohta.

- Kellegi kohta kuulujuttude levitamine on kiusamine

- Kui kedagi kiusatakse, siis on ta ise süüdi, sest ta ei kaitse ennast
- Minu klassis ei kiusata. Minu koolis ei kiusata
- Poisid kiusavad rohkem kui tüdrukud
- Piltsõnumid ja sõnumid, mis teist ärritavad, on ka kiusamine

2. Erinevad kiusamise liigid

See on rühmatöö. Jaga klass rühmadesse ja anna igale rühmale kaardid näidetega kiusavast käitumisest.

Lase rühmadel reastada kaardid, pannes kõige kõrgemale kõige tõsisemat kiusamist kirjeldava kaardi.

Kui kõik rühmad on oma kaardid reastanud, võrrelge saadud järjestusi ja lase rühmadel oma järjestust põhjendada.

See ülesanne peaks juhtima tähelepanu sellele, et kuigi kiusamisel on palju erinevaid tahke, on igasugune kiusamine tõsine probleem.

Siin on mõned võimalikud näited kaartidele: KAARDID

3. Kes sa oled?

Prindi järgnev stsenaarium välja ja lase õpilastel leida, mis rolli erinevad tegelased selles loos mängivad.

On vahetund ja Kati otsib koolikotist oma rahakotti, sest ta tahab osta omale puhvetist midagi näksimiseks. Jaak kõnnib Katist mööda ning möödudes kallab ta "kogemata" kogu tüdruku koti sisu põrandale maha, öeldes Katile veel "Korja ruttu oma asjad üles, enne kui midagi katki läheb!" ning astub seejärel Kati telefonile peale. "Oih, ma ei märganudki!" ütleb poiss.

Mööda läheb Annika, kes märkab, et Kati on endast väljas ning aitab Katil asju kotti tagasi korjata.

Jaanika seisab Jaagu kõrval ning ütleb Annikale “Oi! Sul on õpetaja lemmikust kahju? Jälgi parem oma käitumist, muidu on meil varsti hoopis sinust kahju.”

Selle peale tõuseb Annika püsti ja jalutab minema.

Kati ja Jaagu klassikaaslased nägid seda olukorda pealt, kuid otsustavad ise mitte sekkuda. Õpetaja Kask kõnnib mööda ning küsib lastelt, kas kõik on korras. Jaak ja Jaanika teesklevad ülevoolavalt Kati aitamist, korjates ta asju tagasi kotti ja uurides, kas kõik on korras.

Kati ütleb õpetajale, et kõik on hästi.

Palu õpilastel määrata, kes oli antud jutus:

Kiusaja(d)

Ohver

Kõrvaltvaatajad

Arutlege, mis tundeid võisid erinevad tegelased tunda ning mida oleks võinud nad antud olukorras teisiti teha.

4. Mis tunde see sinus tekitab?

Koguge klassis kõik tundeid ja emotsioone, nii positiivseid kui negatiivseid, tähistavad sõnad, mida õpilased teavad. Pange iga sõna eraldi paberile kirja ning korjake need ühte anumasse. Üks õpilane võtab anumast paberi ning näitab teistele miimikaga antud emotsiooni, teiste ülesandeks on paberil olnud sõna ära arvata.

Selle ülesande eesmärgiks on näidata, kui valesti võib inimeste kehakeelt ja näoilmet lugeda.

Lisaks ka seda, kui lihtne võib olla oma tundeid teiste eest varjata.

5. Teha asju teistmoodi

Kasuta siin antud näiteid või lase õpilastel pakkuda olukordi, mis võivad tekitada konfliktki.

Mõned näited:

- Teiste kutsumine mõne solvava nimega

- Teise peale kaebamine
- Hirmutamine
- Oma halva tuju väljanäitamine
- Kui keegi hilineb või jätab üldse tulemata

Lase õpilastel mõelda, milline keelekasutus ning hääletoon võib konflikti süvendada. Seejärel mõelge positiivsetele võimalustele, kuidas konflikti lahendada või ära hoida. Seda võib teha kirjaliku harjutusena või rollimänguna. Arutlege, kuidas heatahtlik ja positiivne sõnastus ning kehakeel võivad inimeste tundeid ja konflikti teket mõjutada.

6. Minu turvavõrgustik

Anna õpilastele ülesanne mõelda, kelle poole nad saavad pöörduda, kui neil on mure. Lase neil enda iga viie sõrme kohta mõelda üks inimene või organisatsioon, kes saaks neile raskel ajal abiks olla.

Arutlege, kes need inimesed olla võivad ja millised isiksuseomadused neil olemas olema peaksid, nt usaldus, ausus ja kuulamisoskus.

Teise inimese pükste maha tõmbamine	Kellegile millegi pealesurumine, mida ta ei soovi
Kellegist ebasobiva foto või teise inimese saadetud kirja edasisaatmine	Koridoris kellegi müksamine möödaminnes
Teise inimese pereliikmete kohta halvasti ütlemine	Kellegi seksuaalse orientatsiooni (gei/homo) kohta märkuste tegemine
Rassistlike märkuste tegemine	Teise inimese paksuks/kõhnaks kutsumine
Kellegi üle naermine	Kellegi koti ära peitmine
Kellegi mittevalimine enda meeskonda mõne mängu või spordiala jaoks	Kellegi rämpsuks nimetamine

TEGEVUS TOIMUB koolis vahetunnis.

TEGELASED: Kati, Jaak, Jaanika, Annika, õpetaja ja klassikaaslased

KATI: *otsib koolikotist oma rahakotti, sest ta tahab osta omale puhvetist midagi näksimiseks. Jaak kõnnib Katist mööda ning möödudes kallab ta “kogemata” kogu tüdrukute kotti sisu põrandale maha, öeldes Katile veel*

JAAK: “Korja ruttu oma asjad üles, enne kui midagi katki läheb!”

ning astub seejärel Kati telefonile peale.

“Oih, ma ei märganudki!”

Mööda läheb **Annika**, kes märkab, et **Kati** on endast väljas ning aitab Katil asju kotti tagasi korjata. Jaanika seisab Jaagu kõrval ning ütleb Annikale

JAANIKA: “Oi! Sul on õpetaja lemmikust kahju? Jälgi parem oma käitumist, muidu on meil varsti hoopis sinust kahju.”

ANNIKA: *Selle peale tõuseb Annika püsti ja jalutab minema.*

KATI ja **JAAGU** klassikaaslased nägid seda olukorda pealt, kuid otsustavad ise mitte sekkuda.

Õpetaja KAASIK: kõnnib mööda ning küsib lastelt, kas kõik on korras. Jaak ja Jaanika teesklevad ülevoolavalt Kati aitamist, korjates ta asju tagasi kotti ja uurides, kas kõik on korras.

KATI: Kõik on hästi.